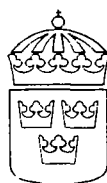

Bostadsutskottets yttrande

1990/91:BoU4y

Energisparande i bebyggelsen m.m.

1990/91
BoU4y

Till näringsutskottet

Näringsutskottet har den 9 april 1991 berett bostadsutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 1990/91:88 om energipolitiken och motioner i anslutning därtill. Bostadsutskottet behandlar i detta yttrande frågor i proposition och motioner i de delar förslagen berör bostadsutskottets beredningsområde. Dessutom behandlar utskottet i yttrandet under allmänna motionstiden 1990 resp. 1991 väckta och till bostadsutskottet remitterade motioner avseende energisparande i bebyggelsen m.m. I anslutning härtil har utskottet beslutat att med eget yttrande till näringsutskottet överlämna de till bostadsutskottet hänvisade motionerna — detta under förutsättning av näringsutskottets medgivande härtil. De aktuella motionerna redovisas nedan.

Propositionen

Regeringen har i proposition 1990/91:88 bl.a. föreslagit

5. att riksdagen godkänner de riktlinjer som föredragande statsrådet har förordat i fråga om stöd till demonstration av energieffektiv teknik i lokaler och bostäder (avsnitt 5.4).

Motionerna

I yttrandet behandlas

dels de under allmänna motionstiden 1990 väckta och till bostadsutskottet hänvisade motionerna:

1989/90:Bo246 av Lars Werner m.fl. (v) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar om en sådan ändring i plan- och bygglagen att energirådgivning blir en obligatorisk serviceuppgift för de kommunala byggnadsnämnderna,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att staten skall bidra till 50 % av kommunernas kostnad för energirådgivning.

1989/90:Bo502 av Ewa Goës och Lars Norberg (mp) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär förslag till lagstiftning om obligatoriska energirådgivare,

2. att riksdagen begär att regeringen tillsätter en utredning med uppgift att utarbeta förslag till lagstiftning om att kommunala energiplaner upprättas, enligt vad som anförts i motionen.

1989/90:Bo534 av Olof Johansson m.fl. (c) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att det i motion 1989/90:N446 yrk. I begärda åtgärdsprogrammet skall innebära att statsbidrag skall utgå till återuppbyggnad av den kommunala energirådgivningen.

Motiveringen återfinns i motion 1989/90:N446.

1989/90:Bo544 av Agne Hansson m.fl. (c) vari yrkas

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om introduktion av effektivare uppvärmningssystem i byggnader.

dels de under allmänna motionstiden 1991 väckta och till bostadsutskottet hänvisade motionerna:

1990/91:Bo205 av Inger Schörling m.fl. (mp) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag till åtgärder så att elvärme i det befintliga byggnadsbeståndet kan ersättas av andra uppvärmningssätt.

Motiveringen återfinns i motion 1990/91:N421.

1990/91:Bo242 av Agne Hansson m.fl. (c) vari yrkas

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om introduktion av effektivare uppvärmningssystem i byggnader.

1990/91:Bo254 av Lars Norberg (mp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att obligatoriska kommunala energirådgivare skall återinföras.

Motiveringen återfinns i motion 1990/91:K628.

dels de med anledning av proposition 1990/91:88 väckta och till näringsutskottet hänvisade motionerna:

1990/91:N64 av Bengt-Ola Rytter (s) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om lånereglernas utformning för bostäder.

1990/91:N68 av Inger Schörling m.fl. (mp) vari yrkas

9. att riksdagen begär att regeringen skall återkomma med förslag till regler för statliga lån och räntegarantier för en- och flerfamiljshus som innebär att det lönar sig för fastighetsägaren att välja hushållsutrustning som ger lägsta totala kostnad under sin förväntade livslängd med rådande energikostnader,

26. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionens kap. 6 anförts om vattenkraften,

51. att riksdagen beslutar att det i lag skall fastställas att det i varje kommun skall finnas minst en fast anställd energirådgivare,

72. att riksdagen beslutar att statsbidrag skall beviljas för biobränsle-anläggningar i villor inom en ram av 500 000 000 kr. enligt motionens punkt 12.8.8,

81. att riksdagen beslutar att statsbidrag skall utgå till energieffektiva anläggningar i lokaler och bostäder inom en ram på 250 000 000 kr. enligt motionens punkt 12.8.17,

82. att riksdagen beslutar att statsbidrag skall utgå till demonstrations- och pilotanläggningar för energieffektiv teknik i lokaler och bostäder inom en ram på 50 000 000 kr. enligt motionens punkt 12.8.18,

85. att riksdagen beslutar att statsbidrag skall utgå till information och rådgivning kring energieffektivitet i bebyggelse inom en ram på 50 000 000 kr. enligt motionens punkt 12.8.21,

86. att riksdagen beslutar att statsbidrag på 30 000 000 kr. skall utgå som tillägg till det generella statsbidraget till kommunerna för att täcka del av kostnaderna för obligatoriska energirådgivare.

1990/91:N73 av Rolf L Nilson m.fl. (v) vari yrkas

4. att riksdagen hos regeringen begär förslag om hur energisnål byggteknik skall gynnas,

5. att riksdagen hos regeringen begär förslag på hur kommunerna skall stödjas vad gäller energihushållning enligt vad som anförts i motionen.

1990/91:N88 av Carl Bildt m.fl. (m) vari yrkas

6. att riksdagen med avslag på regeringens förslag i denna del som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om stöd till energieffektiv teknik i lokaler och bostäder.

1990/91:N93 av Krister Skånberg (mp) vari yrkas

15. att riksdagen hos regeringen begär att förmånliga lånevillkor och/eller betalningsvillkor skall erbjudas dem som vill satsa på effektiv energianvändning.

Utskottet

Stöd för energieffektiv teknik i lokaler och bostäder m.m.

I regeringsförslaget (s. 43) anförts att det är viktigt att möjligheterna till energieffektivisering tas till vara inom lokal- och bostadssektorn. Demonstration av ny energiteknik och nya förvaltningsformer anges vara viktiga medel för att främja utveckling och spridning av kunskaper som leder till ett effektivare utnyttjande av energi och till sänkta driftkostnader. Enligt industriministern bör demonstrationsinsatser genomföras av stora lokalförvaltare inom den offentliga sektorn. Det är enligt förslaget också angeläget att privata lokalförvaltare engageras. Ett

program för demonstration av energieffektiv teknik i lokaler m.m. bör därför inrättas. Programmet skall ha till syfte att initiera, samordna och stödja arbete med demonstration av energieffektiv teknik i lokaler m.m.

Stöd bör enligt förslaget lämnas i form av bidrag och villkorslån och begränsas till högst 50 % av godkända kostnader, dvs. tillämpliga projekterings-, anskaffnings- och utvärderingskostnader. Enligt förslaget skall stödet införas den 1 juli 1991 och handhas av den nya näringspolitiska myndigheten. Vid genomförandet bör samverkan ske med boverket och statens råd för byggnadsforskning.

Det totala medelsbehovet för programmet beräknas till 150 milj.kr. under den närmaste femårsperioden. Enligt förslaget skall medel från energiteknikfonden utnyttjas för ändamålet. Fonden finansieras via den allmänna energiskatten. Enligt propositionen bör fonden dessutom årligen tillföras medel över statsbudgeten under den närmaste femårsperioden.

I miljöpartiets partimotion 1990/91:N68 avvisas förslaget till stöd för demonstration av energieffektiv teknik i lokaler och bostäder. Enligt motionärerna bör i stället bl.a. införas

- statsbidrag till energieffektiva anläggningar inom lokaler och bostäder med 25 % av investeringskostnaden inom en ram av 250 milj.kr. för budgetåret 1991/92 (yrkande 81),
- statsbidrag till demonstrations- och pilotanläggningar för energieffektiv teknik inom lokaler och bostäder med 50 % av investeringskostnaden inom en ram av 50 milj.kr. för budgetåret 1991/92 (yrkande 82) samt
- statsbidrag till information och rådgivning kring energieffektivitet i bebyggelse inom en ram av 50 milj.kr. för budgetåret 1991/92 (yrkande 85).

Regeringens förslag om stöd till energieffektiv teknik i lokaler och bostäder avvisas i moderata samlingspartiets partimotion 1990/91:N88 yrkande 6. Enligt motionärerna kan en effektiv energianvändning inte kommenderas fram genom statliga administrativa regler. I stället bör enligt deras mening en omfattande avreglering genomföras i syfte att bl.a. ge ökade möjligheter att i bostadsbyggande och förvaltning ta vara på lönsamma energieffektiviseringar.

Det av regeringen förordade *stödet till energieffektiv teknik i lokaler och bostäder* ingår som en del i ett omfattande program för en effektivare användning av energi. I förhållande till tidigare program med denna inriktning innebär det nya programmet en förstärkning och utvidgning. Det ges också en bred utformning med insatser inom alla samhällssektorer. Det är enligt bostadsutskottets mening mot bakgrund härav som de mot lokaler och bostäder riktade åtgärderna skall ses. Utskottet noterar att motionärerna inte sätter behovet av energieffektiviseringar i fråga. Det saken gäller är därför närmast hur denna effektivisering skall nås.

I förhållande till regeringsförslaget förordas i de nu behandlade motionsyrkandena två diametralt motsatta vägar för att nå en effektivare energianvändning. Enligt moderata samlingspartiets partimotion

kan en effektivisering komma till stånd genom en avreglering, men utan statligt ekonomiskt stöd. Enligt miljöpartiets partimotion förutsätter en effektivisering ett i förhållande till regeringens förslag kraftigt utökat statligt ekonomiskt stöd. Bostadsutskottet har för sin del inte underlag för annan bedömning än att de av regeringen förordade åtgärderna utgör en lämplig avvägning av insatsernas omfattning och inriktning. Regeringens förslag avseende stöd till energieffektiv teknik i lokaler och bostäder tillstyrks sålunda. Förslagen i partimotionerna 1990/91:N68 (mp) yrkandena 81, 82 och 85 samt 1990/91:N88 (m) yrkande 6 avstyrks.

Kommunal energirådgivning m.m.

I sammanlagt åtta motionsyrkanden tas ur olika aspekter upp frågor avseende kommunal energirådgivning. Fem av dessa yrkanden väcktes innan energipropositionen förelades riksdagen.

Enligt vänsterpartiets partimotion 1989/90:Bo246 bör energirådgivning genom en ändring i plan- och bygglagen göras till en obligatorisk serviceuppgift för de kommunala byggnadsnämnderna — yrkande 1. Kostnaderna för verksamheten skall enligt motionärerna delas mellan stat och kommun. Staten föreslås därför bidra med 50 % av kommunens kostnad för energirådgivningen — yrkande 2.

Med hänvisning till den betydelse information m.m. från energi- och konsumentrådgivare har för att minska energiförbrukningen föreslås i motion 1989/90:Bo502 (mp) yrkande 1 att det skall lagstiftas om obligatoriska kommunala energirådgivare.

Enligt centerpartiets partimotion 1989/90:Bo534 yrkande 2 bör statsbidrag utgå till återuppbbyggnad av den kommunala energirådgivningen.

De kommunala energirådgivarna bör enligt motion 1990/91:Bo254 (mp) återinföras genom att de lagstiftningsvägen görs obligatoriska.

I miljöpartiets partimotion 1990/91:N68 förordas att det i lag skall fastställas att det i varje kommun skall finnas minst en energirådgivare — yrkande 51. För att täcka en del av kostnaderna för de obligatoriska energirådgivarna föreslås att ett statsbidrag om 30 milj.kr. skall utgå som ett tillägg till det generella statsbidraget till kommunerna — yrkande 86.

Det av regeringen förordade energihushållningsprogrammet bör enligt motion 1990/91:N73 (v) yrkande 5 kompletteras med ett stöd till kommunerna för information, energisparrådgivning och demonstration av ny teknik m.m.

Med anledning av vad i motionerna förordats beträffande *kommunal energirådgivning* vill utskottet anföra följande.

Fram till utgången av år 1985 utgick ett statligt stöd till kommunerna för besiktning och rådgivning m.m. avseende energibesparande åtgärder och annan bostadsförbättringsverksamhet. Bostadsutskottet har vid flera tillfällen sedan bidraget till rådgivningsverksamheten upphörde haft att ta ställning till motionsförslag om att stödet skall återinföras. Utskottet har vid dessa tillfällen (senast 1988/89:BoU7 s. 86) bl.a.

erinrat om att det statliga bidraget inte var avsett att permanent stödja kommunernas rådgivningsverksamhet, utan att det syftade till att stimulera uppbyggnaden av en långsiktig verksamhet motsvarande de varaktiga lokala behoven.

Även frågan om att genom lagstiftning ålägga kommunerna att tillhandahålla energirådgivning har tidigare behandlats av utskottet (1989/90:BoU2 s. 17). Med anledning av ett motionsförslag (v) om att energirådgivning skulle göras till en obligatorisk serviceuppgift för byggnadsnämnderna uttalade utskottet att detta inte var den lämpligaste lösningen. Det borde enligt utskottets mening i stället avgöras av den enskilda kommunen i vilka former och i vilken omfattning en sådan rådgivning bl.a. inom ramen för PBL borde utföras.

Som framgår av redovisningen ovan har utskottet redan tidigare avstyrkt motionsförslag motsvarande de nu behandlade avseende energirådgivningen i kommunerna. Utskottet har mot bakgrund av förslagen i de nu aktuella motionerna inte funnit anledning att ompröva sina tidigare ställningstaganden. Det bör även fortsättningsvis ankomma på den enskilda kommunen att med utgångspunkt bl.a. i de lokala behoven och förutsättningarna avgöra hur och i vilken utsträckning energirådgivning skall tillhandahållas. Utskottet avstyrker med hänvisning härtill förslagen i partimotionerna 1989/90:Bo246 (v) yrkandena 1 och 2, 1989/90:Bo534 (c) yrkande 2 och 1990/91:N68 (mp) yrkandena 51 och 86 samt motionerna 1989/90:Bo502 (mp) yrkande 1, 1990/91:Bo254 (mp) och 1990/91:N73 (v) yrkande 5.

Åtgärder för introduktion av effektivare uppvärmningssystem m.m.

Utskottet behandlar i detta avsnitt motionsyrkanden som bl.a. genom åtgärder för introduktion av effektivare uppvärmningssystem i första hand syftar till att åstadkomma en minskad energiförbrukning i våra bostäder.

I motionerna 1989/90:Bo544 (c) yrkande 3 samt 1990/91:Bo242 (c) yrkande 4 hemställs om åtgärder för att åstadkomma en introduktion av effektivare uppvärmningssystem i byggnader. Som ett exempel på en sådan åtgärd nämns ett stöd till solvärmeanläggningar. Enligt motionärerna bör dessutom frågan om hur en konvertering från direktverkan- de el för uppvärmning i befintliga byggnader kan stimuleras närmare övervägas.

Enligt miljöpartiets partimotion 1990/91:Bo205 bör åtgärder vidtas så att elvärme i det befintliga byggnadsbeståndet kan ersättas med andra uppvärmningssätt.

Utöver de ekonomiska styrmedel för att åstadkomma en effektivare energianvändning som föreslås i regeringens proposition bör enligt motion 1990/91:N64 (s) ytterligare åtgärder övervägas. När det gäller bostadssektorn förordas sålunda att länreglerna skall utformas så att hushållningen med energi stimuleras — yrkande 1.

För att nå de i miljöpartiets partimotion 1990/91:N68 uppsatta energipolitiska målen förordas bl.a. följande insatser:

- införande av regler för statliga lån och räntegarantier för småhus som innebär att det lönar sig för fastighetsägaren att välja hushållsutrustning som ger lägsta kostnad under sin förväntade livslängd med rådande energikostnader (yrkande 9) samt
- statsbidrag på 25 % av investeringskostnaden för villaägare som bygger om sina hus till biobränsleeldning inom en ram av 500 milj.kr. för budgetåret 1991/92 (yrkande 72).

Det finns enligt motion 1990/91:N73 (v) yrkande 4 en stor energisparpotential i bebyggelsen som kan tas till vara bl.a. genom att byggnormer och byggteknik förändras så att energibehovet för uppvärmning minskar.

Enligt motion 1990/91:N93 (mp) skall förmånliga lånevillkor och/eller betalningsvillkor erbjudas dem som vill satsa på effektiv energianvändning.

Med anledning av vad som i de nu behandlade motionerna förordats beträffande *introduktion av effektivare uppvärmningssystem m.m.* vill utskottet anföra följande.

Bostadsutskottet delar de strävanden att genom olika åtgärder åstadkomma en ökad energihushållning som ligger bakom de nu aktuella motionsyrkandena. Det finns även enligt utskottets mening skäl att både effektivisera och minska energiförbrukningen. En rad åtgärder med denna inriktning har också redan vidtagits. Det nu behandlade regeringsförslaget innebär dessutom att dessa åtgärder förstärks och utvidgas.

Såvitt speciellt rör bostadsutskottets beredningsområde vill utskottet erinra om att en ökad belåning inom bostadsfinansieringssystemets ram medges för åtgärder som ger lägre energiförbrukning. Som redovisas i propositionen (s. 52) avser dessutom den arbetsgrupp som ser över de övergripande administrativa styrmedlen inom bostadsfinansieringen att behandla hur de styrmedel som krävs inom en reformerad bostadsfinansiering skall samverka med andra regelsystem på energiområdet. Frågan om finansieringssystemet och dess effekter på energiförbrukningen m.m. i våra bostäder är sålunda redan föremål för överväganden.

En ytterligare fråga som är av stor betydelse för energiförbrukningen och energieffektiviteten i bebyggelsen är utformningen av byggregler m.m. Gällande nybyggnadsregler innebär i förhållande till den tidigare gällande byggnormen skärpta krav på energihushållning i alla bostadshus. Som redovisas i regeringsförslaget (s. 51) beaktas dock i nybyggnadsreglerna elanvändningen inte i tillräcklig grad. Ett exempel härpå är den ökade elanvändning som kan bli följden av värmeåtervinning. Även om den totala energiförbrukningen minskar kan det således inträffa att elkonsumtionen ökar när olika anordningar för värmeåtervinning installeras. Boverket har mot bakgrund härav inlett en översyn av reglerna för att tillgodose kraven på effektiv elanvändning. Även denna fråga är således föremål för överväganden. Utskottet vill i anslutning till det nu anförda även erinra om det arbete med att

utarbete energideklarationer för bl.a. hushållsapparater som konsumentverket svarar för. Det nu föreliggande regeringsförslaget innebär att detta arbete intensifieras och utvidgas.

Det är, som framhålls i regeringsförslaget (s. 30), att föredra från miljösynpunkt om elvärme konverteras till fjärrvärme i stället för till individuella system. Det är därför väsentligt att möjligheterna till övergång från elvärmesystem till andra kollektiva värmesystem tas till vara så långt det är möjligt. Kritik har i detta sammanhang riktats mot att dagens stränga hushållningskrav i byggreglerna inom vissa områden kan motverka konvertering från individuell eluppvärmning till fjärrvärme. Även denna fråga kommer att ingå i den ovan redovisade översynen av byggreglerna.

Förutom redan genomförda åtgärder pågår det, som framgår av framställningen ovan, ett omfattande arbete som bl.a. syftar till att minska energiförbrukningen och förbättra energieffektiviteten i våra byggnader. Detta arbete innefattar i inte ringa utsträckning överväganden om regeländringar m.m. i enlighet med vad som förordas i de nu behandlade motionerna. Utskottet är mot bakgrund av det pågående översynsarbetet inte nu berett ställa sig bakom motionsförslagen. I den mån miljöpartiets partimotioner 1990/91:Bo205 och 1990/91:N68 yrkandena 9 och 72 samt motionerna 1989/90:Bo544 (c) yrkande 3, 1990/91:Bo242 (c) yrkande 4, 1990/91:N64 (s) yrkande 1, 1990/91:N73 (v) yrkande 4 och 1990/91:N93 (mp) yrkande 15 inte kan anses tillgodosedda genom det nu anförda avstyrks de av utskottet.

Övriga frågor

I motion 1989/90:Bo502 (mp) yrkande 2 föreslås att en lagstiftning om kommunala energiplaner skall utarbetas.

Av lagen (1977:439) om *kommunal energiplanering* följer att det i varje kommun skall finnas en aktuell plan för tillförsel, distribution och användning av energi i kommunen (4 §). Vad i motionen förordats är därmed redan tillgodosett. Motionen avstyrks.

I miljöpartiets partimotion 1990/91:N68 yrkande 26 hemställs om ett riksdagens tillkännagivande beträffande vattenkraften som synes innebära att den av riksdagen fastställda ramen om 66 TWh vid normalår i huvudsak skall uppnås genom modernisering och effektivisering av befintliga anläggningar.

Bostadsutskottet delar motionärernas principiella uppfattning om värdet av att moderniseringar och *effektiviseringar av befintliga vattenkraftverk* tas till vara för att det genom vattenkraftsplanen uppsatta produktionsmålet skall nås. I planen ingår också att effektiviseringar skall komma till stånd i inte ringa omfattning. Det får enligt utskottets mening mot bakgrund härav förutsättas att den effektiviseringspotential som finns i redan befintliga anläggningar utnyttjas så långt detta är möjligt. Utskottet är inte berett göra det i motionen förordade tillkännagivandet. Motionen avstyrks.

På bostadsutskottets vägnar

Agne Hansson

Närvarande: Agne Hansson (c), Oskar Lindkvist (s), Magnus Persson (s), Knut Billing (m), Lennart Nilsson (s), Erling Bager (fp), Hans Göran Franck (s), Nils Nordh (s), Rune Evensson (s), Gunnar Nilsson (s), Jan Sandberg (m), Siw Persson (fp), Birger Andersson (c), Jan Strömdahl (v), Kjell Dahlström (mp), Britta Sundin (s) och Nils Fredrik Aurelius (m).

Avvikande meningar

1. Stödet till energieffektiv teknik i lokaler och bostäder

Knut Billing, Jan Sandberg och Nils Fredrik Aurelius (alla m) anser att den del av utskottets yttrande som under rubriken Stöd för energieffektiv teknik i lokaler och bostäder m.m. börjar med "Det av" och slutar med "6 avstyrks" bort ha följande lydelse:

Kännetecknande för statsmakternas hittillsvarande åtgärder när det gäller energihushållningen i bebyggelsen är kortsiktigheten och ryckigheten. Ett annat utmärkande drag är inslaget av regleringar och olika former av statligt stöd. Sammantaget har detta medfört att det för fastighetsägare och fastighetsförvaltare m.fl. varit svårt att agera på ett långsiktigt riktigt sätt. De snedvridande effekter som de statliga ingripandena haft på energimarknaden har gjort det närmast omöjligt att vidta de på lång sikt effektivaste och bästa energisparåtgärderna m.m. Enligt bostadsutskottets mening bör mot bakgrund härav det nu föreliggande förslaget om statligt stöd till energieffektiv teknik i lokaler och bostäder avvisas i enlighet med förslaget i motion 1990/91:N88 (m) yrkande 6. Som framhålls i motionen är det inte möjligt att på det sätt som regeringen förordar kommandera fram ett energisparande. Vad som erfordras är i stället åtgärder som leder till en verklig avreglering inom bl.a. byggnadssektorn. Endast härigenom skapas förutsättningar för byggare och förvaltare att ta vara på de möjligheter till långsiktigt verkkningsfulla och för hela samhället lönsamma energieffektiviseringar.

Vad bostadsutskottet nu med anledning av motion 1990/91:N88 (m) yrkande 6 anfört bör ges regeringen till känna. Regeringens förslag liksom förslagen i motion 1990/91:N68 (mp) yrkandena 81, 82 och 85 avstyrks sålunda.

2. Stödet till energieffektiv teknik i lokaler och bostäder

1990/91:BoU4y

Kjell Dahlström (mp) anser att den del av utskottets yttrande som under rubriken Stöd för energieffektiv teknik i lokaler och bostäder m.m. börjar med "Det av" och slutar med "6 avstyrks" bort ha följande lydelse:

Ökad effektivitet i energianvändningen innebär att man får samma eller bättre nytta — energitjänst — med mindre energiförbrukning. Därigenom kan antingen energi frigöras för användning inom andra sektorer eller den totala energiproduktionen minskas. Det är mot bakgrund härav viktigt att alla möjligheter till effektiviseringar tas till vara, åtminstone så länge detta kan göras till en lägre samhällsekonomisk kostnad än för fortsatt utbyggnad av kraftproduktionen — denna s.k. balansprincip hänvisar regeringen till i propositionen. Det måste skapas en fungerande marknad för energi och för energieffektiv teknik och utrustning. Alla de hinder som i dag finns för en effektivare energianvändning måste undanröjas. Detta är dock inte tillräckligt. Som framhålls i miljöpartiet de grönas partimotion 1990/91:N68 finns det i dagens system inte några "morötter" för den som satsar på att effektivisera sin energianvändning. Med ett energisystem som först och främst främjar tillförsel i stället för hushållning och effektivisering är det naturligtvis inte möjligt att ta vara på alla lönsamma möjligheter utan att minska energitjänsterna.

Mot bakgrund av det nu anförda är enligt utskottets mening de av regeringen förordade stimulansåtgärderna otillräckliga, varför de bör avvisas av riksdagen. I enlighet med förslagen i miljöpartiets partimotion 1990/91:N68 yrkandena 81, 82 och 85 bör i stället följande stödformer införas:

- statsbidrag till energieffektiva anläggningar inom lokaler och bostäder med 25 % av investeringskostnaden inom en ram av 250 milj.kr. för budgetåret 1991/92,
- statsbidrag till demonstrations- och pilotanläggningar för energieffektiv teknik inom lokaler och bostäder med 50 % av investeringskostnaden inom en ram av 50 milj.kr. för budgetåret 1991/92 samt
- statsbidrag till information och rådgivning kring energieffektivitet i bebyggelse inom en ram av 50 milj.kr. för budgetåret 1991/92.

Utskottets ställningstagande i denna del innebär att regeringens förslag liksom moderata samlingspartiets partimotion 1990/91:N88 yrkande 6 avstyrks.

3. Kommunal energirådgivning

Agne Hansson och Birger Andersson (båda c) anser att den del av utskottets yttrande som under rubriken Kommunal energirådgivning m.m. börjar med "Med anledning" och slutar med "yrkande 5" bort ha följande lydelse:

Den kommunala energirådgivningen har otvetydigt haft stor betydelse för det praktiska genomförandet av energisparmålen ute i kommu-

nera. De kommunala energirådgivarna har på ett mycket påtagligt och aktivt sätt medverkat till att såväl småhusägare som andra fastighetsägare har genomfört energibesparande åtgärder som annars inte skulle ha kommit till stånd. I och med att statens stöd till kommunernas energisparrådgivning upphörde år 1986 har dock många kommuner inte ansett sig ha möjlighet att fortsätta med denna verksamhet. Detta är en enligt bostadsutskottets mening olycklig utveckling. Även mot bakgrund av den nyligen träffade energiuppgörelsen finns det enligt utskottets mening ett fortsatt behov av en kommunal energirådgivning. Åtgärder bör därför vidtas dels för att trygga den kommunala energirådgivningsverksamhet som trots allt fortfarande finns kvar, dels för att återuppbygga rådgivningsverksamheten i de kommuner där den lagts ner. I enlighet med förslaget i centerpartiets partimotion 1989/90:Bo534 bör således ett statsbidrag införas för bl.a. återuppbyggnaden av den kommunala energirådgivningen. Motionens yrkande 2 tillstyrks av utskottet. Vad i övriga motioner förordats är därmed i allt väsentligt tillgodosett, varför de avstyrks.

4. Kommunal energirådgivning

Jan Strömdahl (v) och Kjell Dahlström (mp) anser att den del av utskottets yttrande som under rubriken Kommunal energirådgivning m.m. börjar med "Med anledning" och slutar med "yrkande 5" bort ha följande lydelse:

När det statliga stödet till kommunal energirådgivning infördes var avsikten att det skulle medverka till att få i gång en verksamhet med information och rådgivning m.m. i energifrågor i kommunerna. Tanken var att rådgivningen m.m. på sikt skulle fortsätta som en reguljär kommunal verksamhet inom ramen för kommunernas budgetar. Bakom beslutet låg också bedömningen att en kommunal verksamhet med denna inriktning var av stor vikt för att den beslutade energihushållningen skulle kunna genomföras.

I samband med att stödet upphörde år 1986 blev dock effekten att energirådgivarna i mer än hälften av kommunerna försvann omedelbart. Sedan har avtrappningen fortsatt — men i långsam takt. Detta är en olycklig utveckling inte minst mot bakgrund av att tidpunkten för kärnkraftsavvecklingen rycker allt närmare. Kompetensen finns kvar hos många f.d. kommunala energisparrådgivare. Denna kompetens måste tas till vara för att vi skall kunna utnyttja alla de samhällsekonomiskt lönsamma möjligheterna att använda energi effektivare och därigenom undvika onödigt energiproduktion och minska användningen av ändligen naturresurser och utsläppen av skadliga luftföroreningar.

Med hänvisning till det ovan anförda och till de goda erfarenheterna av den hittillsvarande verksamheten med kommunala energirådgivare samt till de goda möjligheterna att med användning av energieffektiv teknik och utrustning minska elförbrukningen med oförändrad eller minskad energitjänst, dvs. nytta för användarna, bör enligt utskottets mening åtgärder vidtas för att återinföra energirådgivarna i landets samtliga kommuner. I enlighet med förslagen i de nu behandlade

motionerna (v) och (mp) bör sålunda lagstiftningen ändras så att kommunerna blir skyldiga att bistå med energirådgivning. En översyn av hur kommunernas skyldighet skall lagfästas bör sålunda göras. I anslutning här till bör även ett statligt stöd för verksamheten införas i enlighet med förslagen i samma motioner samt i partimotionen (c).

Vad utskottet nu med anledning av partimotionerna 1989/90:Bo246 (v) yrkandena 1 och 2, 1989/90:Bo534 (c) yrkande 2 och 1990/91:N68 (mp) yrkandena 51 och 86 samt motionerna 1989/90:Bo502 (mp) yrkande 1, 1990/91:Bo254 (mp) och 1990/91:N73 (v) yrkande 5 anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

5. Introduktion av effektivare uppvärmningssystem m.m.

Knut Billing, Jan Sandberg och Nils Fredrik Aurelius (alla m) anser att den del av utskottets yttrande som under rubriken Åtgärder för introduktion av effektivare uppvärmningssystem m.m. börjar med "Bostadsutskottet delar" och slutar med "av utskottet" bort ha följande lydelse:

Ett utmärkande drag i den hittills förda energipolitiken är inslaget av regleringar och olika former av statligt stöd. Detta är en enligt bostadsutskottet felaktig väg att nå ett erforderligt och eftersträvat energisparande. Vad som erfordras är i stället en ökad frihet för byggare och förvaltare att finna de ur ett brett perspektiv bästa lösningarna i varje enskilt fall. Statsmakterna bör inte genom nya regleringar m.m. bidra till att ytterligare snedvrider en marknad i obalans. Utskottet avstyrker med hänvisning här till de nu aktuella motionsyrkandena.

6. Introduktion av effektivare uppvärmningssystem m.m.

Agne Hansson och Birger Andersson (båda c) anser att den del av utskottets yttrande som under rubriken Åtgärder för introduktion av effektivare uppvärmningssystem m.m. börjar med "Bostadsutskottet delar" och slutar med "av utskottet" bort ha följande lydelse:

Den nyligen träffade energiuppgörelsen innebär att grunden lags för en energipolitik där hushållning med energin och effektivitet i energianvändningen spelar en avgörande roll. Det är enligt utskottets mening mot bakgrund härav som de nu behandlade motionsförslagen skall ses. Utskottet kan också notera att flera av de framlagda motionerna måste anses tillgodosedda genom de på energiuppgörelsen grundade förslag som nu lagts fram. Samtidigt tvingas utskottet konstatera att kompletterande åtgärder kan behöva vidtas för att de uppsatta målen skall kunna nås fullt ut. För att åstadkomma en minskad energiförbrukning i våra bostäder kan det således finnas anledning att genom ytterligare insatser bidra till att effektivare uppvärmningssystem introduceras i ökad utsträckning. I detta sammanhang bör bl.a. frågan övervägas hur en konvertering från direktverkande elvärme kan stimuleras.

Vad utskottet nu med anledning av motionerna 1989/90:Bo544 (c) yrkande 3 och 1990/91:Bo242 (c) yrkande 4 anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. I den mån övriga motioner inte tillgodosetts genom det nu anförda avstyrks de av utskottet.

1990/91:BoU4y

7. Introduktion av effektivare uppvärmningssystem m.m.

Kjell Dahlström (mp) anser att den del av utskottets yttrande som under rubriken Åtgärder för introduktion av effektivare uppvärmningssystem m.m. börjar med "Bostadsutskottet delar" och slutar med "av utskottet" bort ha följande lydelse:

Dagens regelsystem innehåller få eller inga incitament för den byggande att förse en fastighet med det ur energisynpunkt bästa och mest effektiva uppvärmningssystemet. För att nå de uppsatta energipolitiska målen bör därför insatser göras i enlighet med förslagen i miljöpartiet de grönas partimotioner 1990/91:Bo205 och 1990/91:N68 yrkandena 9 och 72 samt motion 1990/91:N93 (mp) yrkande 15. Även enligt bostadsutskottets mening bör sålunda

- åtgärder vidtas så att elvärme kan ersättas med andra uppvärmnings-sätt,
- regler införs för statliga lån och räntegarantier för småhus som innebär att det lönar sig för fastighetsägaren att välja hushållsutrustning som ger lägsta kostnad under sin förväntade livslängd med rådande energikostnader,
- statsbidrag på 25 % av investeringskostnaden införs för villaägare som bygger om sina hus till bibränsleeldning inom en ram av 500 milj.kr. för budgetåret 1991/92 samt
- förmånliga lånevillkor och/eller betalningsvillkor införs för dem som vill satsa på effektiv energianvändning.

I den mån övriga motionsyrkanden inte är tillgodosedda genom det nu anförda avstyrks de av utskottet.

8. Effektiviseringar av befintliga vattenkraftverk

Kjell Dahlström (mp) anser att den del av utskottets yttrande som under rubriken Övriga frågor börjar med "Bostadsutskottet delar" och slutar med "Motionen avstyrks" bort ha följande lydelse:

Sveriges framtida energiförsörjning måste, som framhålls i motion 1990/91:N68 (mp), grundas på inhemska förnybara energikällor. Vattenkraften utgör i ett sådant energisystem en stor och viktig nationell tillgång. Efter en avveckling av kärnkraften kommer vattenkraften att vara basen i vår elförsörjning där den i princip svarar för tillförseln av den elenergi som behövs för elspecifika ändamål. Samtidigt måste det slås fast att våra kvarvarande älvar och andra vattendrag är en omistlig naturresurs som måste bevaras för framtida generationer. I enlighet med tidigare förslag från miljöpartiet de gröna bör sålunda våra vattendrag skyddas från vidare utbyggnad. Den av riksdagen fastställda

ramen för vattenkraftsproduktionen måste därför uppnås i huvudsak genom moderniseringar och effektiviseringar av befintliga vattenkraftverk.

Vad utskottet nu med anledning av motion 1990/91:N68 (mp) yrkande 26 anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

1990/91:BoU4y